

Har besparelserne på gymnasieområdet konsekvenser for eleverne?

Der er på gymnasieområdet fra 2016 til 2019 sparet knap 1,5 mia. kr. I den offentlige debat er det et omdrejningspunkt, hvorvidt besparelserne har betydning for eleverne. Akkumuleret mangler gymnasieområdet 3,8 mia. kr.

For at belyse hvorvidt besparelserne har konsekvenser for eleverne, har Gymnasieskolernes Lærerforening spurgt et repræsentativt antal gymnasiale lærere, fordelt på det almengymnasiale område, det erhvervs-gymnasiale område og den gymnasiale del på VUC om, hvorvidt besparelserne efter deres vurdering har betydning for eleverne.

Indhold

Har besparelserne på gymnasieområdet konsekvenser for eleverne?.....	1
Indledning.....	1
Lærernes mulighed for at levere undervisning, de kan stå inde for	4
Lærernes mulighed for at 'se' eleverne.....	5
'Se' den enkelte elev.....	5
Feedback.....	6
Sårbare unge.....	7
Fagligt udfordrede elever	8
Talenter	9
Lærernes mulighed for at vægte det almendannende formål.....	10
Hvad lærerne ellers har på hjerte	11
Sådan har vi gjort.....	13
Spørgsmålene	13

Indledning

Der er ifølge de gymnasiale lærere ingen tvivl om, at der er sparet mere end godt er, og besparelserne har ifølge lærerne konsekvenser for eleverne. På spørgsmålet om, hvorvidt eleverne efter lærerens vurdering kan mærke regeringens besparelser på uddannelse, svarer 84% ja, 5% svarer nej, mens 11% svarer ved ikke. (En del af lærerne, der svarer 'ved ikke' eller 'nej', begrundet deres svar med enten, 'at lærerne gør alt for sikre, at eleverne ikke mærker det', eller 'at eleverne ikke ved, hvad de kunne have fået, da de ikke kender til kvalitetsniveauet før besparelserne'.

Det er gennemgående i de mange fritekstsvar fra lærere, der har svaret, at eleverne kan mærke besparelserne, at lærerne ikke kan give eleverne den nødvendige feedback, og at der arbejdes med gruppeafleveringer frem for også at træne den enkelte elevs kompetencer, at den enkelte lærer har flere elever, så de er blevet sværere at differentiere undervisningen og 'se' den enkelte elev, herunder elever med faglige eller

sociale udfordringer, ligesom der heller ikke er ressourcer til de særligt dygtige elever. Almendannelsen er under pres, og undervisningen bliver i højere grad en hyldevare, der ikke tilpasses den enkelte klasse. Der spares også på alle aktiviteter, som ikke kan defineres tæt ind i undervisningen, såsom studieture, ekskursioner, sociale arrangementer og andre tilbud, som gennemføres i tilknytning til undervisningen. Mange lærere beskriver stress blandt lærerne.

En lærer giver et billede af, hvordan besparelserne opleves:

”Der er mindre tid til den enkelte elev og dennes individuelle udvikling. Det er blevet langt sværere at møde eleverne der, hvor de er og lave et løft her. Man ikke også de kan mærke, at undervisningen bærer præg af at gå mod samlebåndsarbejde, hvor der ikke er specielt meget plads til elevernes egne input. Den skriftlige dimension af fagene lider under besparelserne, idet der ikke er samme tid til at stilladsere opgaverne - der i øvrigt også har ændringer grundet den seneste reform.

Det meste stof skal helst forstås i første forsøg, for der er ikke tid til længere forklaringer. Der er skåret ind i benet og ikke ind TIL benet. Desuden er det blevet sværere at gøre eleverne studieparate, når tiden til det i den almene undervisning bliver presset for at nå det faglige stof... De møder en lærer, der er presset og derfor ikke udviser det samme overskud og den samme glæde og passion for sit fag som tidligere, fordi deadline hele tiden er meget kort. Det fremmer ikke ligefrem elevernes motivation, hvis læreren er ved at brænde ud.”

En anden lærer skriver:

”Jeg har måttet skære ned på forberedelsen, og dermed kvitte en del pædagogiske overvejelser ift. den enkelte elev. Desuden kan jeg ikke, nu med 3 hold mere end for 3-5 år siden levere fuldstændig feedback på elevernes skriftlige afleveringer. Så hvor jeg tidligere differentierede mellem alle elever, må jeg nu overveje nøje, hvem der skal fokuseres på. Jeg prøver at variere det, så jeg over året tilgodeser de gode, og de svageste elever, men helt klart ikke nok. Det er der ikke tid til. Så eleverne mærker det både i undervisningen, og når de får afleveringer retur. Desværre. En forringelse af det generelle læringsrum, da didaktiske overvejelser ofte må nedprioriteres. Så de får ikke den kvalitetsundervisning, de måske har brug for. Eller i alle tilfælde ikke den nødvendige viden/pædagogik der skal til for at højne deres individuelle læringskurver!”

En wordle over samtlige fritekstsvar giver dette billede:

Lærernes mulighed for at levere undervisning, de kan stå inde for

Har du indenfor de eksisterende rammer mulighed for at levere en undervisning, som du kan stå inde for?

I høj grad/I overvejende grad	25%
I nogen grad	44%
I mindre grad/slet ikke	31%
Ved ikke	0%

På spørgsmålet "Har du indenfor de eksisterende rammer mulighed for at levere en undervisning, som du kan stå inde for?" svarer 25% af respondenterne, at de i høj grad eller i overvejende grad har mulighed for at levere en undervisning, de kan stå indenfor, mens 31% svarer i det kan de slet ikke eller i mindre grad. 44% svarer i nogen grad.

Et udpluk af lærernes kommentarer:

"Lærerne er mere stressede, fordi vi skal nå mere på kortere tid. Det kan alle (elever og lærere) nok klare i en kortere periode (måske et par år?), men hvis det bliver standarden, så går det for alvor ud over kvaliteten og udbyttet af undervisningen. Det kræver ro og overskud i undervisningen at tage de eksistentielle og mere politiske diskussioner og samtaler med en klasse. Det kræver nærvær og ægte 'tilstedeværelse' fra såvel lærer som elever, for at det rykker! Der er gået for meget 'pølsefabrik' i det - så 'stjernestunderne', som både elever og lærere lever og næres af i undervisningen, er på vej til at forsvinde."

"Mindre tid til den enkelte elev. Eleverne får ikke deres opgaver så hurtigt tilbage. Virtuel undervisning er blevet nødvendigt og bruges i et meget større omfang. Vi evaluerer mindre - færre karaktergivninger. Vi mødes stort set aldrig i lærerteams og klassemøder mere, derfor er der ingen samarbejde mellem lærerne om klassens arbejde, udvikling og trivsel. Mindre tværfaglighed. Mindre undervisning ud af huset. Mindre lektiecafe, mindre talentundervisning. Timerne er ikke planlagt didaktisk som tidligere og der er mindre nye ideer på programmet."

"25 % af lærerne har været helt eller devise sygemeldte som følge af stress. Eleverne bemærker, at lærerne er frustrerede over ikke at kunne levere kvalitet i samme omfang som tidligere. Det virker helt grotesk, at det nu er eleverne, der udtrykker bekymring for deres læreres helbred og trivsel - ikke omvendt."

"Vi kører f.eks. "Virtuel Undervisning" i en del skemalagte timer hver uge, hvor læreren i stedet kan gå til møder, rette opgaver mm. Dette betyder med andre ord, at eleverne skal arbejde selv uden en lærers tilstedeværelse. Mange elever forklarer dette som en "fritime", der slet ikke giver samme indhold og struktur som en lektion, hvor læreren er tilstede. Dette er en åbenlys og ret konkret reduktion af kvaliteten; ingen undervisningssituation forbedres ved at gøre læreren utilgængelig for eleverne."

"Problemet er, at eleverne lever i det og kender ikke andet! Vi kan blot som lærere konstatere, at forringelsen er konkret og konsekvenserne tydelige. Det afspejles også af evnerne hos studerende på de videregående uddannelser. Evnen til at lære - at gå fra elev til studerende forsvinder. Det er kynisk målstyring fremfor læring og tilegnelse."

”Jeg startede som gymnasielærer i 2014. Dengang havde jeg 4 hold (2 dansk og 2 historie), nu har jeg 7 hold (2 dansk og 5 historie). Jeg når sjældent at læse teksterne til modulerne. Jeg inddeler aldrig eleverne i grupper på forhånd. Ligeledes tænker jeg ikke fagligt niveau ind i min modulplanlægning, det er der simpelthen ikke tid til. Det er copy-paste-undervisning! Det er der ikke meget dannelse og faglighed i.”

”Eleverne i én af mine 2g klasser tog selv emnet om forleden og spurgte mig, om det også var mit indtryk, at lærerne er stressede. De gav udtryk for, at der blandt andet er flere lærere, der glemmer, hvad de har lovet og/eller planlagt, ikke kan nå at give feedback på afleveringer til den aftalte tid og generelt virker pressede og ude af balance.”

”Før i tiden inddrog jeg meget mine elever i f.eks. valg af emner i fransk. Det er der ikke plads til nu. Jeg har simpelthen ikke tid til at opbygge helt nye emneforløb fra bunden til hvert hold. Det betyder meget mere ensretning mellem holdene, og mellem årgangene (altså mere genbrug). Det samme gælder inddragelse af aktuelle begivenheder- f.eks. har jeg afventet at tv5monde og 1jour1ctu har udarbejdet pædagogisk materiale om de gule veste på fransk, før jeg beskæftigede mig med det i undervisningen. Kun fordi, jeg ikke selv havde tid til at bearbejde artikler og nyhedsindslag pædagogisk.”

Lærernes mulighed for at 'se' eleverne

Har du mulighed for:	I høj grad/I overvejende grad	I nogen grad	I mindre grad/Slet ikke	Ved ikke
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
At 'se' den enkelte elev?	12%	36%	52%	0%
At give eleverne den feedback, som du mener, de skal have?	8%	28%	64%	0%
At give sårbare unge den opmærksomhed, de har brug for?	4%	18%	78%	0%
At give fagligt udfordrede elever den nødvendige opmærksomhed?	4%	22%	73%	1%
At give talenter ekstra udfordringer?	5%	22%	71%	2%

Forskning viser, at lærerens relation til den enkelte elev er af afgørende betydning. Derfor har lærerne svaret på relation til forskellige grupper af elever.

'Se' den enkelte elev

Helt grundlæggende spørges lærerne, om de kan **'se' den enkelte elev**. 12% svarer i høj grad eller i overvejende grad. 36% svarer i nogen grad, mens 52% svarer slet ikke eller i mindre grad.

En lærer beskriver det således:

”Mindre veloplagte lærere, der laver flere fejl og ikke har energi til at se eleverne i samme grad som tidligere. Dårligere feedback på opgaver. Dårligere forberedt undervisning, hvor lærerne i mindre grad differentierer undervisningen, så den passer til den enkelte elev og mindre tid til at hjælpe elever uden for undervisningen.”

En anden lærer skriver:

"Jeg har mange hold, så svært at lære 200 navne på kort tid, så det personlige forhold til eleverne går nemt af det. Lave undervisning til de enkelte klasser er ikke muligt, når man underviser 26 lektioner af 45 min. i ugen. Så er tiden til forberedelse lille, og derfor bliver der ikke gennemført eller rettet til holdets evt. studieretning. Feedback på afleveringer bliver kort og ikke nær så brugbar for eleverne. Det er bare en lille del af måderne, eleverne mærker besparelserne. En større ting er at lærere bliver fyret, og så skal eleverne have andre lærere. Det er ikke et godt læringsmiljø."

*"- Det er gennemgående at der er mindre tid til at målrette undervisningen til den enkelte elev.
- Det er overordnet set fint med forløb og undervisning, der er tilrettelagt af andre, men når det kommer til at nå den enkelte elevs behov, den enkelte klassers behov for at kunne flytte sig fagligt og på dannelsen, er der brug for en tilrettelæggelse, der IKKE kan opfyldes af fx fælles faglige forløb i en faggruppe.
- Mht. skriftlighed: det er PARADOKSALT, at man vægter skriftligheden højere og højere, fx ved at der er flere og flere skriftlige prøver og eksaminer, men elevtid og rettetid er næsten tilsvarende blevet skåret ned i tid.
- Som følge af at underviserne skal have flere og flere konfrontationstimer, der er færre og færre der kan påtage sig det arbejde der ligger ud over den almindelige undervisning, dvs. alt det der får en skole til at hænge sammen. fx. Ekskursioner, eftermiddagsaktiviteter som faglige studiekredse, teaterbesøg, frivillig idræt mv."*

Mange lærere giver udtryk for den manglende tid, sænkning af kvalitet og relationen til den enkelte elev. En lærer skriver det yderst kort:

"Der er mindre tid til opgaverne, kvaliteten sænkes og den enkelte forsvinder i mængden."

Feedback

Lærerne spørges også om, hvorvidt de kan give eleverne den **feedback**, den pågældende lærer mener, at eleverne skal have for at lære. 8% svarer i høj grad eller i overvejende grad. 28% svarer i nogen grad, mens 64% svarer slet ikke eller i mindre grad.

På spørgsmålet om *"Hvordan kan eleverne på din skole – efter din vurdering – mærke, at der spares på uddannelse?"* svarer hele 302 lærere, at de ikke kan give den nødvendige feedback.

Her følger nogle citater fra lærerne om feedback:

"Lærerne har ikke nok tid til at give den formative feedback, eleverne har brug for."

"Eleverne kan mærke, at tiden fra en afleveringsdeadline til de får feedback er forlænget. Det er noget, som frustrerer dem."

"Jeg underviser i dansk, og her er rettebyrden svær at håndtere, når vi skal have flere og flere hold. Men samtidig har eleverne en forventning om at få en grundig og saglig feedback på det, de afleverer. På denne måde kan man som lærer komme til at fremstå doven, uengageret og useriøs i elevernes øjne, når serviceniveauet ikke altid står mål med forventningerne. Eleverne har krav på ordentlig evaluering af deres arbejde, men det er efterhånden meget svært at levere."

"Mindre og mere overfladisk individuel feedback, mere rutinepræget undervisning som er genbrug og ikke tilpasset den enkelte klassers forudsætninger og interessefelt. Få individuelle samtaler om elevens faglige

niveau og sociale liv. Færre arrangementer udenfor skoletid, som tilgodeser klassens trivsel og det alment dannede. Minimal vejledningstid i forbindelse med SRP. Gennemsnitligt højt elevtal i klasserne.”

”Kvaliteten er faldet både i lærerens forberedelse til den enkelte lektion og i feedback på skriftlige afleveringer. Eleverne efterspørger mere konkret feedback, men det er der ikke tid til, når man ikke har tid til at rette og komme med fremadrettet feedback til hver enkelt elev.”

”Eleverne får ikke så meget feedback på deres arbejde, og det efterspørger de virkelig. Vi har ikke tid til eleverne, når de har behov for en hjælpende hånd eller råd. De får mere "hylde-undervisning", og der er ikke tid til at iværksætte mere engagerende undervisning, som udfordrer deres indbyggede innovative drive.”

”Elevernes opgaver bliver nogle gange rettet ved at udlevere et svarark (selvretning). Derudover gør spidsbelastninger, at der kan gå lang tid før at eleverne får deres opgaver tilbage. Mange elever kunne bruge ekstra matematik, men skolerne har problemer med at afsætte tid til det.”

”Eleverne mærker også besparelserne, når vi gang på gang beder dem skrive opgaver i par eller grupper for at reducere vores rettebyrde, og ja, det kan der bestemt være læring i, men ikke hver gang. Det er svært for eleverne at udvikle deres egen stemme i dansk, når de ofte bliver bedt om at gå på kompromis, når de udtrykker sig på skrift i en gruppe, fx i Dansk-Historie-opgaven.”

”Eleverne har flere "lærerløse" timer, hvor de skal arbejde med selvrettende opgaver, og de får ikke så meget individuel feedback som tidligere.”

”Især i fjernundervisningen er der mindre mulighed for differentiering og individuel feedback, - det er (og bliver!) et kæmpe problem at mere feedback bliver "automatiseret" og strømlinet til hele holdet.”

Sårbare unge

Der er et stigende antal **sårbare unge** i de gymnasiale uddannelser. Derfor er lærerne blevet spurgt om, hvorvidt de kan give sårbare unge den opmærksomhed, de har brug for? 4% svarer i høj grad eller i overvejende grad. 18% svarer i nogen grad, mens 78% svarer slet ikke eller i mindre grad.

En lærer italesætter det således:

”De kan mærke det på de mange lærerskift pga. af lærere der er blevet afskediget. En klasse fortalte mig, at jeg var deres 9. lærerskift. Jeg har lige overtaget dem her sidst i marts. Eksamen om to måneder. Det går ikke. De sårbare elever kan mærke det på, at man har svært ved at rumme dem, fordi man har meget man skal nå på en dag. "Har du tid et øjeblik?" "Nej, det har jeg faktisk ikke, lad os tale en dag" (sker aldrig).”

En anden lærer skriver:

”Jeg tror, den enkelte lærer prioriterer forskelligt. Jeg får ikke givet så meget feedback som ønskeligt - og har ikke særligt fokus på sårbare elever eller på elevens personlige problematikker i øvrigt. For jeg prioriterer det faglige højest. Andre lærere har sandsynligvis andre prioriteter, men jeg er sikker på, at ingen når hele vejen rundt.”

En tredje lærer skriver:

"Før hen kunne vi fange de elever, som var sårbare og havde tanke om at forlade klasserne/skolen, men nu er vi lærere næsten glade for en elev mindre; et navn mindre, en opgave mindre betyder pludselig meget, når der er sparet så meget på forberedelsen og tid til retning af opgaver."

Andre lærere beskriver det således:

"Læreren er ikke så let tilgængelig for eleverne udenfor undervisningssituationen pga. flere arbejdsopgaver. Det gør, at små ting der kunne have været taget i opløbet hos sårbare elever, kan vokse sig store. Fx en hjemmeopgave der er svær. Hvis eleven ikke får svar fra læreren indenfor rimelig tid, opgiver eleven måske og får ikke lavet sin opgave, får et nederlag og mangler øvelse i at mestre sine opgaver."

"Er man en stille elev og samtidig udfordringer (fx læse/skrivevanskeligheder, angst for at sige noget højt, eller personlige problemer, der står i vejen for indlæringen) er det en uheldig cocktail. Jeg har oplevet, hvordan en elev fik lov at gå igennem 3 år med invaliderende angst for at sige noget højt, med det resultat at denne dumpede flere mundtlige eksaminer. Dette kunne være afhjulpet, hvis vi havde haft ressourcer i form af tid og mandskab til at hjælpe hende med det. Dette er ikke et udtryk for uvilje fra ledelsens side eller en doven studievejledning. Tværtom. De gør alt, hvad de kan! De knokler. Derudover oplever eleverne lærere, der er væk i længere perioder, pga. stress. Mange hold har oplevet dette de sidste 3 år. Nogle oplever, at de må gå til eksamen i et fag, hvor de har haft 3-4 forskellige lærere. Og så føler de sig fagligt usikre og stressede."

Fagligt udfordrede elever

Lærerne spørges endvidere om, hvorvidt de kan give **fagligt udfordrede elever** den nødvendige opmærksomhed. 4% svarer i høj grad eller i overvejende grad. 22% svarer i nogen grad, mens 73% svarer slet ikke eller i mindre grad.

Fleere lærere sætter også ord på dette:

"Den faglige hjælp og vejledning i forhold til de fagligt svage elever er blevet særligt udfordret med den nuværende regerings besparelse, da der er blevet mindre tid til den enkelte elev. Og det rammer særligt de fagligt udfordrede elever, der netop har brug for lidt ekstra støtte og god feedback."

"Kvaliteten af undervisningen forringes. Vi er blevet pålagt at gennemføre ca. 20% af vores undervisning som blended undervisning. Dette går ud over de svage elever."

"Flere elever i klasserne og mindre tid til den enkelte elev - både den dygtige og især den fagligt udfordrede. Mindre feedback på de skriftlige afleveringer. Mere curriculær undervisning, mindre tid til fornyelse og innovation. Mere lærerløs undervisning, fordi lærere skal være to steder på én gang (fx. ved vejledning af SRO, SSO og SRP) og fordi skemaet er så pakket, at der ikke er plads til aflysninger pga. kurser, vejledning, sygdom osv. Mange lærere i høj fart. Et meget tætpakket skoleår med mange stressende afbræk i undervisningen pga. vejledning, FF-forløb, juleeksaminer og ikke mindst den kæmpestore administrative ekstrabelasting, som udgøres af grundforløbet og nye holddannelser pr. 1/11 - der er meget lidt "grundskema" og det er utroligt svært (læs: umuligt) for skolerne at lægge en årsplan, der skåner lærere og elever for spidsbelastninger og højhastighedsuger."

”De oplever konkret at der er flere gruppeafleveringer. De får mindre feedback eller fælles feedback på skriftlige afleveringer. De oplever, at lærere er booket til at være to steder/evt. i to klaser på samme tid. De oplever, at der sker fejl og forglemmelser, fordi lærerne er pressede. Og jeg tror også, at eleverne oplever, at vi ikke kan ’se’ den enkelte elev, og at vi fx langt inde i skoleåret stadig ikke kan elevernes navne, fordi vi har for mange klasser. At der ikke er tid til at hjælpe den enkelte, fagligt udfordrede eller psykisk sårbare elev - og sandsynligvis slet ikke opdager det. Vi laver fx sproglig screening af elever, når de starter 1g/1hf, så vi fx får afdækket ordblindhed eller dårlige læsere, men der bliver aldrig fulgt op på det.”

”Der er en fortravlethed i meget af det, vi gør. Dermed også en overfladiskhed, som selvfølgelig er skadelig for vores form for uddannelse. Befolkningen er bedst tjent med, at alle de mange unge mennesker, vi har i de gymnasiale uddannelser, bliver oplyste og reflekterende. Det har vi bare ikke tid til at gøre så godt som tidligere - og det bliver i sidste ende til skade som samfundet som helhed. Den opmærksomhed jeg selv igennem tiden har haft på udfordrede elever ved jeg selv, at jeg har slækket på. Det er en skam.....For dem og for samfundet.”

”De har langt flere aflyste moduler, dårligt forberedte lærer, langt mindre tid til feedback, ingen tid til socialisering med lærer, og ingen tid til at tage sig af socialt svage elever. Mine elever får en væsentlig ringere uddannelse end de elever jeg havde for før besparelserne, og det går selvfølgelig ud over deres karakterer.”

”Der er langt fra det samme overskud til at støtte og fokusere på den enkelte elev. Derfor falder det samlede farlige niveau, tidligere var det muligt at bruge tid på den individuelle elev, hvor vi nu er nødt til at møde klassen som en samlet størrelse, hvor den svage elev får det svært, og den særligt dygtige elev bliver ikke udfordret. Elever med vanskeligheder og særlige behov ud over det faglige bliver ikke set i samme omfang som tidligere.”

Talenter

Endeligt spørges lærerne om, hvorvidt de har mulighed for at give **talenter** ekstra udfordringer. Hertil svarer 5% i høj grad eller i overvejende grad. 22% svarer i nogen grad, mens 71% svarer slet ikke eller i mindre grad. 2% svarer ved ikke.

Lærercitater på manglende fokus på særligt dygtige elever:

”Jeg tror egentlig ikke, at eleverne kan mærke besparelserne særlig meget på undervisningen, da det er min overbevisning, at mine kolleger (og jeg selv) leverer en undervisning af rigtig god kvalitet - vi løber bare stærkere end før. Der, hvor det kan mærkes, er i stedet på de andre tilbud, skolen normalt plejer at have, fx talentforløb, musical, teater, projekter og ekskursioner. Her bliver der skåret ind til benet, og kun det absolut nødvendige er nu tilgængeligt for eleverne. Det er en meget stor skam, da det netop er disse tilbud, der betyder noget ift. elevernes trivsel, kultur og dannelse og ikke mindst den historie der kan fortælles, og som hænger sammen med deres selvforståelse og identitet som elever på lige netop deres gymnasium.”

”Øget pres på læreres opgaveporteføljer resulterer i forskellige forandringer af kvaliteten af undervisningen, fx: 1) mindre forberedte forløb, som startes 'løst' på et hold og må gennemarbejdes mere hen ad vejen på andre 2) mindre evaluering og justering af leveret undervisning 3) mindre tilpasning af undervisning til kontekster, fx studieretninger eller elevtyper 4) mindre skriftlig feedback 5) målrettede prioriteringer af feedback, fx på 3g'ere med udsigt til snarlig eksamen frem for 1g'ere, selv om sidstnævnte jo også kan have betydeligt behov pga. overgang fra grundskole til studieforberedende krav og bedømmelseskriterier 6) mindre

villighed for lærere til at deltage i aktiviteter, der ikke er kerneopgaver, fx talentprogrammer eller studieture m.m.”

”Frustration over et minimum af personlig feedback. Store klasser +28. Klasesammenlægninger i løbet af skoleåret. Få muligheder til fagligfor dybelse for talenter.”

”Der er ikke så meget tid til at differentiere undervisningen. Derved vil der være flere svage og stærke elever, der ikke får den optimale undervisning. Det er dog ikke sikkert at de ved det, for de har jo ikke prøvet at gå på gymnasiet før besparelsen.”

”Eleverne kan se og mærke, at lærerne møder uforberedte op. De oplever en lav grad af variation i undervisningen. Lærerne har ikke mulighed for at skabe differentiering og tilgodese både de fagligt- dygtige og svage elever, og dette resulterer i, at de fagligt dygtige ikke udfordres nok, og at niveauet er for højt for de fagligt svage.”

Lærernes mulighed for at vægte det almindende formål

Formålet med de gymnasiale uddannelser er både studieforberedende og almindende. Kan du vægte det almindende i samme omfang som tidligere?

I høj grad/I overvejende grad	14%
I nogen grad	29%
I mindre grad/slet ikke	51%
Ved ikke	6%

De gymnasiale uddannelser har et dobbelt formål – at være studieforberedende og almindende, hvilket blev bekræftet ved den seneste reform, som blev implementeret fra 2017. Det studieforberedende bliver målt ved eksamen, mens det almindende ikke på samme måde hverken kan eller skal måles. Lærerne er derfor blevet spurgt om, hvorvidt de kan vægte det almindende i samme omfang som tidligere.

Hertil svarer 14% af respondenterne, at de i høj grad eller i overvejende grad kan vægte det almindende i samme omfang som tidligere, mens 51% svarer i det kan de slet ikke eller i mindre grad. 29% svarer i nogen grad. 6% svarer ved ikke.

Lærere sætter også ord på den manglende mulighed for at vægte det almindende formål i forhold til tidligere:

”Færre almindende aktiviteter ude af huset.”

”Der er helt konkret mindre tid til den enkelte elev. Lærerne løber fra den ene undervisningstime til den anden uden tid til at stoppe op og tale med eleven. Ligeledes kræver alle de ekstra undervisningstimer forberedelsestid, som man ikke har, så det bliver noget meget ensformigt undervisning, der leveres, uden de store didaktiske overvejelser. Det er fint, at man skal almindende, men det kræver, at der er ordentlig tid til at indtænke det i undervisningen. Feedback er nærmest ikke-eksisterende. Der er ikke tid til at rette opgaver. Relation er det vigtigste i forhold til at gennemføre med succes. Der er ikke tid til relationsdannelse. For meget man skal nå.”

”Der er helt konkret mindre tid til den enkelte elev. Lærerne løber fra den ene undervisningstime til den anden uden tid til at stoppe op og tale med eleven. Ligeledes kræver alle de ekstra undervisningstimer forberedelsestid, som man ikke har, så det bliver noget meget ensformigt undervisning, der leveres, uden de store didaktiske overvejelser. Det er fint, at man skal almindelig, men det kræver, at der er ordentlig tid til at indtænke det i undervisningen. Feedback er nærmest ikke-eksisterende. Der er ikke tid til at rette opgaver. Relation er det vigtigste i forhold til at gennemføre med succes. Der er ikke tid til relationsdannelse. For meget man skal nå.”

”Manglende feedback, mindre gennemarbejdet undervisning, mindre fokus på individuelle behov, mere ”teaching for the test” fremfor forløb der er tilrettelagt i forhold til den konkrete klasse, mindre aktuelle forløb pga. øget genbrug, mere omlagt undervisning/aflysning fordi der er skemalagt mere end hvad der kan lade sig gøre.”

Hvad lærerne ellers har på hjerte

Fritekstfeltet, hvor lærerne bliver spurgt til konsekvenser af besparelser for eleverne, bruger nogle lærere til at give andre vigtige budskaber. Her følger nogle af dem:

”Vi får flere og flere hold, og skal samtidig deltage i utallige udviklingsprojekter på skolen, som ikke giver nogen mening. Vi har ingen muligheder for at diskutere vores årlige opgaver og holdfordeling, som vi havde tidligere. Jeg er forholdsvis ny lærer, underviser på 5. år, og synes ikke længere det et attraktivt job. Mine ældre kollegaer anbefaler mig at finde en anden karrierevej, mens tid er. Jeg tror ikke, jeg holder mange år i denne branche uden at gå ned med stress. Vores vilkår forringes hele tiden, og der er ingen grænser for, hvor mange opgaver vi kan få tildelt. Jeg har oplevet at tale med ledelsen om mine mange opgaver for blot at få at vide, at jeg ikke skal arbejde mere, men derimod klare flere opgaver på samme arbejdstid, hvilket slet ikke er realistisk, uden at undervisningens kvalitet bliver kraftigt forringet.”

”Jeg er pædagogikumkandidat i indeværende skoleår. Min ene vejleder er pt. sygemeldt med stress. Derfor er mit forløb meget turbulent. Jeg er nærmere blevet en vikar i stedet for en kandidat, som er under uddannelse. Vores faggrubeleder i engelsk har netop meldt, at hun også er ramt af stress, hvorfor hun ikke længere kan være faggrubeleder samt varetage andre funktioner. Hun har været en vanvittig arbejdskraft og motivator for os andre, og ingen kan udfylde hendes sko. Det kommer i sidste ende til at gå ud over det kollegiale samarbejde, og i sidste ende eleverne.”

”Der er stress hos lærerne, og det går helt sikkert ud over eleverne. I en uge hvor jeg havde rigtig meget, oplevede jeg at stå ved tavlen og slet ikke kunne huske hvad jeg var i gang med. Jeg har oplevet lærere gå grædende hjem pga. for meget arbejde. Ingen lytter før skaden er sket, og der er ingen fokus på lærernes trivsel og arbejdsbyrde. At man skærer ned, mens man laver reformer, synes jeg er forkasteligt. Det skaber usikkerhed og nervøsitet og store arbejdsbyrder.”

”Er på VUC: Vores hold er blevet alt for store (typisk ca. 35 kursister pr. hold), så man når kun at ”se” og hjælpe en brøkdel! Og det hænger fx i matematik slet ikke sammen med, at vi nu efter reformen (specielt på C-niveau) skal nå et langt større pensum, opøve langt flere IT-kompetencer plus træne gruppedel-eksamen.”

"I sommer havde jeg en klasse på 39 elever, og det ville være ønskeligt at dele holdet op, men da skolens samlede klassekvotient ramte de 28, så kunne en deling ikke lade sig gøre. Dette betyder, at attraktive fag og undervisere presses ekstra hårdt, og det er selvfølgelig fedt at være et søgt fag, men det har negative konsekvenser både for elever og undervisere."

"Det kniber gevaldigt med forberedelsestiden, så derfor må jeg meget ofte undlade: at differentiere, at lave kursistaktiverende undervisning, at give tilstrækkelig feedback og feedforward, at lave kreative øvelser. Jeg har ikke så meget tid til at lave kompendier, der passer til lige x klasse og må tit bare få et fra en kollega og håber på det passer. Jeg er et skridt foran eleverne. Det koster på elevernes læringsudbytte. Som kursusleder vejleder jeg ikke så meget som tidligere. Der er ikke så meget ledelse på skolen længere, og det betyder, at man tit bare handler og gør sit bedste, selvom der i virkeligheden burde have været ledelse ind over. Der spares også på rengøringen, så skolen er ikke nær så lækker - og dermed motiverende som ramme for undervisningen. Der er skåret ned på studievejledningen, så eleverne får ikke den hjælp de har behov for. Der er ikke længere mentorkorps heller. Jeg kunne fortsætte - der er mange ting, der er blevet ringere. Fx har kolleger sjældent tid til at sparre med en, for alle har så travlt."

"Der afskediges lærere, hvilket gør at de resterende lærere skal løbe hurtigere. Der spares også på udstyr, hvilket betyder at det eksisterende udstyr ikke kan bruges pga. alder eller er defekt. Alle lærere er hængt meget op, så hvis man har behov for noget videndeling, tør man næsten ikke at belemre nogen."

"Bøger er blevet afskaffet og erstattet af e-bøger. Dermed er pc'en tændt, og bogen er i konkurrence med opmærksomhedskonomiens gigantudbydere.

Ingen penge til ture ud af huset for at kikke på virkeligheden.

Eleverne har en horisont på tre år. I de tre år de går i gymnasiet opdager de den del af forringelserne der rammer dem i deres periode. Det lever de så med. Det fylder ikke meget i deres livsverden. Når de så skal til eksamen, er lærerne inkl. censor indstillet på at klippe mønten - for eleverne skal ikke lide under Folketingets uansvarlighed. Resultatet er, at ministeriet kan meddele Folketinget, at det går jo godt - spar bare videre."

"Forringelse af forberedelsen til de enkelte timer gør, at der skal skjætes mere hen over pensum. Der er slet ikke tid til fordybelse og eftertænkning, som er med til at udvikle elevernes evne til at klare sig bedre på arbejdsmarkedet i fremtiden. Fx har Mærsk skrevet til mig, at de helt gratis vil præsentere et matematik- og fysikspil for mine elever, og det vil tage et par timer. Jeg har desværre takket nej, da min undervisningsplan er alt for stram til den slags (meget fornuftige tiltag). Øv øv"

"Flere og flere lærerløse timer. Flere og flere timer hvor læreren kun er delvist til stede, fordi tiden må deles mellem 2 klasser eller en klasse og et vigtigt møde. Meget lang tilbageleveringstid på afleveringer. Nul karkersamtaler. Meget mindre feedback. Nul nyudvikling, alt er genbrug, så nogle ting kan virke "slidt" og uddateret. Besparelser på lektiecafe, gallafesten, gymnasiefester. Vi har ikke råd til nye bøger, så hele klasser må nøjes med indskanninger digitalt. Opsigelser af abonnementer på diverse infosider, leksika, hjælpeprogrammer til flere fag."

"Jeg er på EUX merkantil, som jo egentlig er en erhvervsuddannelse. Vi har langt længere (altid) haft et meget strammere budget en de gymnasiale uddannelser. Det betyder få midler til introforløb, studieture og sociale aktiviteter. Hvilket jo er endnu vigtigere for vores elevgruppe, da de faktisk er mindre "studiemindede" og hyppigere falder fra en elever på de klassiske gymnasiale uddannelser."

"-at deres lektiecafe er sparet ned til to dage, at de selv skal være med til at gøre rent, at trivselskoordinatorkfunktionen er nedlagt, at deres tur i 2g er væk og at deres lærere bliver fyret."

"Når jeg trods alt synes, jeg stadig kan levere en nogenlunde anstændig undervisning med tilhørende relationsarbejde, så skyldes det, at jeg er en af de mange, som har valgt at gå på nedsat tid og derved har generelt mindre arbejdsbyrde, men også færre organiseringsproblemer i form af pukler og dobbeltbookninger."

"Det jeg mærker mest, er trætheden og det manglende overskud til at lave sociale aktiviteter når jeg har fri. Al energi går til at passe sit arbejde."

"Grunden til at eleverne ikke mærker meget til besparelserne er, at vi (lærerne) har fagligt svært ved at sænke barren. Derfor ender vi med at presse os selv og arbejde gratis for at få enderne til at nå. For når vi kommer til sommerferien og skal opgøre timeforbruget så er der ofte løbet 70-100 timer på, som ikke godtgøres. Det er interesselid!"

Sådan har vi gjort

I perioden 26. marts 2019 til 5. april 2019 har 1.171 gymnasiale lærere besvaret et spørgeskema med 8 spørgsmål; fire kvantitative spørgsmål, et fritekstspørgsmål, to baggrundsspørgsmål og et spørgsmål, hvor respondenterne har kunnet identificere sig, hvis de ønskede. Undersøgelsen var udsendt til 2.000 medlemmer af GL, men blev stoppet, da de ønskede godt 1.000 besvarelser var indkommet.

Respondenterne er repræsentative for gymnasiale lærere på henholdsvis alder, køn og gymnasial uddannelsesretning.

I spørgsmålene, hvor respondenterne har skullet angive en gradsvurdering, har der været svarmulighederne 'I høj grad', 'I overvejende grad', 'I nogen grad', 'I mindre grad', 'Slet ikke' og 'Ved ikke'. I afrapporteringen er kategorierne 'I høj grad' og 'I overvejende grad' slået sammen, ligesom 'I mindre grad' og 'Slet ikke' er slået sammen for at nivellere forskellige tilgange til at gradbøje.

Et yderst stort antal respondenter har valgt at besvare fritekstspørgsmålet. I dette notat er medtaget et repræsentativt udsnit, der gengiver de forskellige perspektiver respondenterne har angivet.

Spørgsmålene

Har du indenfor de eksisterende rammer mulighed for at levere en undervisning, som du kan stå inde for?

Svarmuligheder: 'I høj grad', 'I overvejende grad', 'I nogen grad', 'I mindre grad', 'Slet ikke' og 'Ved ikke'

Har du mulighed for

At 'se' den enkelte elev?

At give eleverne den feedback, som du mener, de skal have?

At give sårbare unge den opmærksomhed, de har brug for?

At give fagligt udfordrede elever den nødvendige opmærksomhed?

At give talenter ekstra udfordringer?

Svarmuligheder: 'I høj grad', 'I overvejende grad', 'I nogen grad', 'I mindre grad', 'Slet ikke' og 'Ved ikke'

Formålet med de gymnasiale uddannelser er både studieforberevende og almendannende. Kan du vægte det almendannende i samme omfang som tidligere?

Svarmuligheder: 'I høj grad', 'I overvejende grad', 'I nogen grad', 'I mindre grad', 'Slet ikke' og 'Ved ikke'

Kan eleverne på din skole – efter din vurdering – mærke regeringens besvarelser på uddannelse?

Svarmuligheder: 'Ja', 'Nej' og 'Ved ikke'.

Hvordan kan eleverne på din skole – efter din vurdering – mærke, at der spares på uddannelse?

Fritekstsvar.

Baggrundsspørgsmål på aldersfordeling og fordeling på gymnasiale uddannelser samt spørgsmål, hvor respondenterne kunne identificere sig.